

Jedan primjer za ugled

Udičarski sport se u našoj zemlji nakon oslobođenja naglo širi. U mnogim društvima broj članstva se je podvostručio, a osnovana su i brojna nova društva. No rijetka su društva, koja po svojoj agilnosti, dobroj organizaciji, kontroli i poštivanju propisa od strane svoga

stranom dvoranom, sa stanom za čuvara i svim nusprostorijama. Potrebno je istaći, da je dom izgrađen isključivo dobrovoljnim radom članova društva, pa nisu rijetki pojedinci koji su dali i preko 1.000 dobrovoljnih sati! Sav inventar doma izrađen je također dobrovoljnim

Novi udičarski dom u Osijeku — slika ukusa i praktičnosti

članstva zaslužuju priznanje. Jedno od takovih je Osječko udičarsko društvo. Pored pravilnog rada i kontrole nad svojim članstvom, to je društvo izvršilo jedan zadatak, koji zaslužuje, da se naročito istakne: Na ušću Karašice u Dravu, to je društvo izgradilo društveni dom, koji nosi naziv »Udičarsko-turistički dom«. Dom je vrlo lijep i prostran, sa oko 50 kreveta, sa buffet-om i pro-

radom, naročito kreveti, koji su izrađeni iz starog železa. Svojim položajem, udobnošću i ljepotom, ovaj dom predstavlja zaista idealno odmaralište za naše trudbenike.*

Čestitamo Osječkom udičarskom društvu, a ostala društva pozivamo da se ugledaju u njega!

Z. L.

Deverika (Abramis brama)

Deverika je kod nas vrlo slabo poznata, a po narodno gospodarstvo vrlo važna riba iz roda šarana (cyprinida). Vrlo je tečna mesa i u stranim zemljama se mnogo uzgaja. Mogućnost uzgoja i ulova, pogotovo u našim jezerima, velika je iz više razloga.

Deverika više no i jedna druga slatkovodna riba voli živjeti u većim jatima; moguće je ta osobina djelovala na rast i formu njena tijela. Ona je široka i sploštena, a naraste od pedeset do sedamdeset centimetara, te može doseći težinu i do šest kilograma. Ulov je mnogo jednostavniji nego kod šarana, baš zbog njene osobine da se kreće u većim jatima. Ona se sva sakuplja u jato sa jednog duljeg toka u otvorenoj vodi, pa bi se to prije sabrala u jezeru. Po svojoj naravi vrlo je oprezna riba, ali kad se nađe u klopci i vidi da nema izlaza, kao da se pomiri sa sudbinom, pa se može lagano izloviti mrežom. Sa šaranom je to teže, jer i ako je mrežom opkoljeno i veće jato šarana, ako jedan skoči preko mreže, skaču i svi ostali i mreža ostaje prazna.

U našim rijekama Dunavu, Savi i Dravi te njihovim pritocima love deveriku poznavajući riba, koji je cijene zbog tečnog okusa mesa. Narod je zove i »pečenica« jer je priređena na taj način, t. j. pečena, najtečnija. Osim toga vrlo je tečna soljena i sušena, a priređivanjem na taj način poboljšava joj se i kvaliteta, jer u soljenju izgubi sve sitne koštice.

Prema Kišpatiću Deverika se mrijesti u maju i junu; u to vrijeme se naročito sakuplja u jata i traži plićine i vodeno bilje radi odlaganja ikre. Jedna ženka veže tri do četiri mužjaka. Akt mrijestjenja odvija se noću, a pljusak i lupanje deverike u svadbenom zanosu čuje se u tihoj noći daleko. Razdražena riba baca se i udara repom, da ženka može odložiti svoja sitna (1.5 mm) žućkasta jaja na vodeno bilje. Ženka imade 150 do 300 hiljada komada ikre, pa joj treba 3—4 dana tiha i lijepa vremena, da sva ta jaja odloži. Zatekne li je na mrijestu nevrijeme, ona se povlači u dubinu i tamo sačekta, dok se vrijeme umiri. I svaka druga buka i nemir

prestrašit će je, te će ostaviti mrijestilište i obustaviti mrijestjenje. Zbog toga je u nekim ribarskim predjelima švedsek, prema Kišpatiću, zabranjena čak i zvonjava u blizini vode.

Mišli se, da se deverika mrijesti u tri etape, najprije najveća, pa srednja i konačno najmlađa. Između pojedinih etapa prođe po osam i više dana. Zanimivo je, da deverika koja živi u sjevernim rijekama, zalazi, po tvrđenju Kišpatića, u more, a ima je i u Kaspijskom

moru, gdje se lovi u velikim količinama; od ikre joj se pravi kavijar.

Zbog tečnog mesa i osobitog načina života smatram, da bi bilo uputno malo više pažnje posvetiti problemu eventualnog uzgoja deverike po našim jezerima, to više što i u pogledu ishrane zahtijeva iste uslove kao i šaran.

S. Š.

Proizvodnja pastrvskih ribogojilišta i njihova međusobna povezanost u NRH kao i u FNRJ

Obnova u ratu razorenih i izgradnja novih pastrvskih ribogojilišta u FNRJ toliko je već uznapredovala, da je postalo veoma aktuelnim raspravljati o pitanjima njihove proizvodnje.

Za bolje razumijevanje potrebno je iznijeti kratak historijat razvoja svih ribogojilišta prije rata i sada. Prije rata postojala su pastrvska ribogojilišta, odnosno ponegdje samo mrijestilišta, u Sloveniji, Hrvatskoj, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Makedoniji. Zadatak tih pastrvskih ribogojilišta bio je dvojak. Prvo: proizvodnja konzumne pastrve. Drugo: proizvodnja ili uzgoj rasplodnog materijala za poribljavanje pastrvskih i drugih salmonidskih voda, u cilju njihova iskorištavanja na odgovarajući način. Proizvodnjom konzumne pastrve u većoj mjeri bavila su se samo tri ribogojilišta, jedno u Dalmaciji i dva u Sloveniji. Ta je grana privrede počela u predratnoj Jugoslaviji tek da se razvija, i ako je u mnogim drugim zemljama pa i sa manje povoljnim preduslovima nego u Jugoslaviji, dostigla ogromne razmjere.

Za vrijeme rata prestala su raditi ili su bila razorena sva pastrvska ribogojilišta, osim onoga na Ohridskom jezeru, u Samoboru kod Zagreba i svih ribogojilišta u Sloveniji. Danas Slovenija ima 10, a Hrvatska 8 pastrvskih ribogojilišta. Od ovih 8 još nijedno nije potpuno obnovljeno i izgrađeno. Jedno, ono u Samoboru, pripada Zagrebačkom ribarskom društvu, a sva ostala državnom sektoru. To su: Vitunj, Mrežnica, Plitvička jezera, Gacka, Brušani, Visovačko jezero i Solin. U narodnim republikama Bosni i Hercegovini i C. G. isto tako još nisu do danas potpuno dovršena pastrvska ribogojilišta. U NR Srbiji još nije započelo planirano osnivanje, kao ni u NR Makedoniji, koja sada ima samo jedno mrijestilište na Ohridskom jezeru, podignuto prije rata.

Zadatak pastrvskih ribogojilišta u socijalističkom gospodarstvu isto tako je dvojak; proizvodnja konzumne pastrve i proizvodnja rasplodnog materijala. Izvršenje jednog i drugog zadatka može biti povezano još i sa izvozom u inozemstvo, jer i naše konzumne pastrve i naš rasplodni materijal (oplodnjena ikra i mlađ raznih vrsta salmonida) veoma su traženi u drugim zemljama. Takav izvoz upravo je počeo da se razvija u jačoj mjeri i prije rata.

U Zakonu o petogodišnjem planu dan je morskom i slatkovodnom ribarstvu ozbiljan i krupan zadatak da povećaju proizvodnju ribe na 50 mil. kg. svako. Pastrvskom sektoru u tom radu pripada odgovarajući dio pa

je na pr. u NRH Zakonom planirana proizvodnja oplodnje pastrvske ikre od 6.5 mil. kom. (prema 1 mil. prije rata). Da vidimo kako i sa čime su pastrvska ribogojilišta počela da rade i da ostvaruju svoje zadatke. Već je istaknuto, da su u većini bila za vrijeme rata razorena. God. 1945. nije zatečen nijedan ribnjak, nijedna zgrada, nijedna matiča pastrva. Takvo stanje bilo je i g. 1946. tako da su na pr. u NR Hrvatskoj pastrvska ribogojilišta dvije prve godine nakon oslobođenja stajala bez ikakve proizvodnje. Kod prvog pokušaja lova matiča pastrva na Gackoj ulovljena je jedina pastrva. Dakle bilo je malo izgleda za uspješan rad. Ipak je prve sezone rada g. 1947. uspjelo dobiti 220.000 kom. oplodnjene ikre, a u sezoni mrijesta g. 1948./49. dobiveno je već 1.200.000 kom. pastrvske ikre. Od toga je samo Ribogojilište Gacka dalo 905.000 kom.

Ispunjavanje zadataka pastrvskih ribogojilišta, kako u pogledu proizvodnje konzumne pastrve, tako i u pogledu proizvodnje rasplodnog materijala, potpuno zavisi od količine matiča-pastrva, kojima raspolaže pojedino ribogojilište. Za poribljavanje pastrvskih voda dosada je obično upotrebljavana ikra i mlađ potočne (domaće) pastrve, a za uzgoj konzumne pastrve dosada je najbolje rezultate dala kalifornijska pastrva, koja potiče iz Amerike. U preko 110 raznih voda Jugoslavije naseljeno je prije rata kalifornijska pastrva, ali se je rijetko gdje održala do danas.

Većina narodnih republika moći će, iako s velikim poteškoćama, nabaviti stanovitu količinu matiča potočne pastrve iz svojih pastrvskih voda, ali neće moći da nabavi dovoljan broj matiča kalifornijske pastrve, potrebno za uzgoj konzumne ribe. Makedonija, Srbija, Crna Gora uopće nemaju kalifornijske pastrve, a Bosna i Hercegovina jedva da ima spomena vrijedne količine. Ostaje jedino NR Slovenija i Hrvatska, koje mogu proizvesti neku količinu ikre kalifornijske pastrve. Slovenija je već najavila da više neće moći dati pastrvsku ikru, koju je dosada već dala u Bosnu i Hercegovinu te u Hrvatsku (Samobor i Solin).

U NR Hrvatskoj, ribogojilišta Solin, Visovac, Brušani, Mrežnica, Vitunj i Samobor uopće nemaju kalifornijske ikre, iako im je neophodno potrebna za proizvodnju konzumne pastrve. Jedino Ribogojilište Gacka i Plitvička jezera (samo jezero Kozjak) imaju matiče kalifornijske pastrve. To je jedina čvrsta baza rada, jedino sačuvano stablo, koje će donijeti i već donosi plodove i sjemenski materijal za sva ostala ribogojilišta u Hrvatskoj a postepeno i za ostale republike. Iz ovakve